

També la llengua

Helena Pérez Llorca, periodista

Que el nostre món ha exclòs la part femenina no és cap secret. I qui defensi el contrari no té prou informació o no té prou ganes de tenir-ne. Les dones hem fet història però se'ns ha impedit conèixer-la i interpretar-la. Allò que les dones han aportat no ha tingut el valor d'història i se'ns ha exclòs sistemàticament de la feina d'elaboració de símbols, filosofies, ciències i lleis. No m'ho invento, si no mireu el que transmetem a les escoles, els instituts i les universitats. Al marge d'algunes iniciatives i esforços individuals, transferim les experiències, els pensaments i les idees d'un dels sexes, bàsicament. Mireu els currículums escolars, mireu la història que s'explica o millor feu atenció a allò a què hem donat valor d'història.

I què passa amb el llenguatge? Quan aprenem la forma com han organitzat el món aquelles persones que ens han precedit, primer ho fem a través dels sentits i després del llenguatge. Vosaltres com penseu? Jo a través del llenguatge, de les paraules. Per a mi llenguatge és pensament. Per a vosaltres? En la majoria de llengües, les dones ens hem vist excloses des de petites. Els plurals femenins són excloents, els masculins inclouen. Un "tots" inclou tota l'espècie humana, un "totes" només la femenina. És

inevitable, segons neixis home o neixis dona, formar-te una o altra opinió del lloc que ocupes a la societat i a l'univers. En un cas i en un altre, parcial i errònia. Vosaltres, homes, mai us heu de pensar des del femení, mai sou dins del plural "totes", només que en un grup hi hagi un home, encara que la resta siguin dones, s'usa el "tots". Sempre sou el centre, no perquè sí el sistema en què ens ha tocat viure s'anomena "androcèntric". I em pregunto com col·labora el llenguatge en la percepció del femení, més adaptable i sensible, des del moment que, un cop ha trobat la seva pròpia mirada, és capaç de distingir la que li és aliena. Quan una persona s'ha hagut de pensar també des de fora, des d'una altra, la capacitat d'empatia augmenta, sens dubte. Aquest "tots" i la resta de paraules genèriques són "veritats universals". I no sé a vosaltres, però a mi quan les paraules "universals" em portaven a confusió i preguntava, la majoria de persones em responien amb cara d'evidència: "homes i dones, ja s'entén" i així quedava clar que si hi havia falta de comprensió era la meua i, per tant, jo callava i assumia. "Ja s'entén", pensava i també pensava que no ho entenia, perquè sí, com m'havien explicat, la capacitat de fer servir la paraula era una riquesa, un tret superior que ens diferenciava dels animals i, a més,

com a éssers intel·ligents, aspiràvem a construir un món igualitari i respectuós de les diferències, el llenguatge havia de ser important. Aquesta universalitat tan parcial no em quadrava. Aquells éssers que havien d'existir en igualtat s'havien d'anomenar, o no? Sentia, doncs, que el que m'explicaven era una contradicció que no vaig poder expressar fins no fa gaire. I ara ho sé: el sexisme també és a les paraules, si és que llenguatge és pensament.

No sóc lingüista, està clar, i potser sí ingènua quan espero veure una intenció per part d'algunes d'aquelles persones que saben, precisament, la importància del llenguatge, que saben que els textos es reescriuen abans de donar-los per bons, que saben que no és el mateix usar una que una altra paraula, tot i que siguin sinònimes. I algunes d'aquestes persones són les que més es neguen a fer canvis. No agraden els genèrics "professorat, alumnat..." I per què no? Quin és el problema? I amb els desdoblaments "nois i noies, veïnes i veïns, lectors i lectores..." què passa? Per què se'ls ridiculitza? Diuen que generen inflació i, és clar, amb l'economia topem, que és prioritària i davant d'ella no hi ha possibilitat de discussió. Però la paraula "home" també és un problema quan s'usa per a designar homes i dones perquè confon. I el temps que hem

d'ocupar explicant que es tracta de tota la humanitat tampoc l'estalviem, oi? El mateix passa amb "pares, germans, amics..." De fet, si realment resulta tan problemàtic podem inventar alternatives, no sempre cal desdoblar. Si se'n tenen ganes, es fa servir la imaginació i s'hi troben solucions, si no, qualsevol excusa és bona. Al final de l'article teniu adreces on trobareu alternatives interessants¹.

Que no se'm mal interpreti, no voldria que em passés com a Lilith, la primera dona de la tradició hebrea, creada per la mà de déu amb fang, i que per voler ser com Adam va ser castigada. No vull ser com els homes, vull ser dona i vull un llenguatge que em representi, amb el qual pugui pensar i des d'on pugui fer canvis. Vull, si no és molt demanar, que, especialment en l'àmbit educatiu i als mitjans de comunicació, es facin servir les alternatives que ja existeixen i que continuem buscant-ne d'altres. No es tracta de culpabilitzar ningú, al contrari. Ni d'imposar, sinó de fer servir el llenguatge en tota la seva riquesa, d'ampliar-lo, de donar-li noves formes, de deixar que es mogui, que canviï, que s'adapti i que parli de la

igualtat sense perdre de vista cadascuna de les diferències. Ara, podria escriure que, amb la igualtat, hi guanya tothom, però prefereixo dir que, amb la igualtat, homes i dones hi guanyem. I si no vull desdoblar, dic persones i ja està. I faig una rima. Podeu pensar que tornar a aprendre a escriure és un rotllo, quin esforç! Ja estàvem bé, i ara vénen les igualitàries a tocar-nos... la llengua.

Després de passar-nos anys i anys aprenent a ser d'una manera, ara hem de desaprendre. Entenc que és un esforç. Però sí, la llengua també la volem tocar, que també és nostra. Volem parir-ne una de nova que ens doni veu i que no ens ofegui la paraula. La gestació serà de procés lent, però pot ser compartida, és una oportunitat, no? Es pot comprendre que no vulgueu col·laborar activament, però ja n'hi ha prou de menyspreus, no ens poseu tantes traves, deixeu-nos gestar les que volem parir i els qui pareixin amb nosaltres, les persones que volen entendre i actuar i es replantegen la seva masculinitat i la seva feminitat a través del llenguatge. Persones sensibles que també volen aprendre i que no tenen por,

perquè intueixen que la transformació del llenguatge també és cosa seva i que serà bona per a elles.

Dos dies abans de l'entrega d'aquest escrit, anava caminant lentament per una andana de metro de la ciutat de Barcelona, eren les cinc de la tarda i quedaven menys de dos minuts per a l'entrada del comboi. En un dels seients hi havia un nen d'uns quatre anys amb la mare i el pare i, al costat, una dona que passava dels cinquanta li parlava, li anava preguntant coses relacionades amb una festa que s'havia fet a la seva escola aquell mateix dia, segurament. El nen callava i l'escoltava, ella era molt expressiva, i en un dels moments li va dir: "...i hi havia molts nens, oi que sí?!" i el nen va apartar la mirada estranyada fixant-la en un punt de l'andana com si pensés. Faltaven segons per a l'entrada del metro i, mentre ella continuava parlant, el nen se la va mirar i li va dir molt convençut: "i nenes". Quina emoció que vaig sentir! Un home del futur que pensa i que sap que les dones també hi són. Que bé! »